

استنباط احکام شرعی از قصص قرآن

www.ketab.ir

آمنه عارف

عارف، آمنه، ۱۳۶۱-	سرشناسه:
قرآن -- احکام و قوانین -- نقد و تفسیر	عنوان قراردادی:
Qur'an -- Law and legislation -- Criticism and interpretation	
استنباط احکام شرعی از قصص قرآن/ آمنه عارف.	عنوان و نام پدیدآور:
قم: جلوه کمال، ۱۴۰۰.	مشخصات نشر:
۱۲۲ ص.	مشخصات ظاهری:
۹۷۸-۶۲۲-۹۴۲۲۹-۳-۹	شابک:
فیبا	وضعیت فهرست نویسی:
کتابنامه.	یادداشت:
قرآن -- قصه ها -- نقد و تفسیر	موضوع:
Qur'an stories -- Criticism, interpretation, etc	
فقه -- بررسی و شناخت	موضوع:
Islamic law -- Study and teaching	
BP۸۸/۹	رده بندی کنگره:
۲۹۷/۱۵۹	رده بندی دیویی:
۸۶۹۸۳۷۹	شماره کتابشناسی ملی:
فیبا	اطلاعات رکورد کتابشناسی:

www.ketab.ir

استنباط احکام شرعی از قصص قرآن	عنوان:
آمنه عارف	مؤلف:
محمد مهدی کریمی نیا	به کوشش:
جلوه کمال	ناشر:
عادل کریمی نیا	طراح و صفحه آرا:
اول - زمستان ۱۴۰۰	نوبت چاپ:
۱۰۰۰ نسخه	شمارگان:
۴۸۰۰۰ تومان	قیمت:
۹۷۸-۶۲۲-۹۴۲۲۹-۳-۹	شابک:
قم ۹۰۲۹۶۰۴۲۴۳	توزیع:
«تمامی حقوق چاپ و نشر این اثر در انحصار مؤلف است. هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی، فایل الکترونیکی و...) از این اثر بدون مجوز از مؤلف خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.»	

فهرست مطالب

۸	مقدمه
---	-------

فصل اول: کلیات و مفاهیم

۱۰	گفتار اول: طرح تحقیق
۱۰	الف: تبیین موضوع
۱۰	ب: اهمیت و ضرورت تحقیق
۱۱	ج: اهداف تحقیق
۱۱	د: پیشینه تحقیق
۱۲	ه: سؤال اصلی و سؤالات فرعی تحقیق
۱۳	و: فرضیه تحقیق
۱۳	ز: پیش فرض های تحقیق
۱۳	ح: مفاهیم و متغیرها
۱۴	ط: روش تحقیق
۱۵	ی: مشکلات و موانع تحقیق
۱۵	ک: سازمان دهی پژوهش
۱۶	گفتار دوم: مفهوم شناسی
۱۶	الف: فقه
۱۷	ب: حکم شرعی
۱۸	ج: استنباط
۱۹	د: قصه
۲۱	(۱) انواع قصه های قرآنی
۲۲	(۲) ویژگی ها و خصایص قصه های قرآنی
۲۲	جمع بندی

فصل دوم: ماهیت استنباط حکم شرعی از قرآن

۲۴	مقدمه
۲۴	گفتار اول: ماهیت استنباط
۲۴	الف: عناصر رد خیل در استنباط
۲۶	(۱) اقسام دلالت ها
۳۰	(۲) قواعد فقهی
۳۰	(۳) زمان و مکان
۳۲	(۴) عرف
۳۳	ب: مبادی استنباط
۳۴	(۱) قرآن
۳۶	(۲) سنت
۳۹	(۳) اجماع
۴۱	(۴) عقل
۴۳	گفتار دوم: اصول کلی حاکم بر استنباط حکم شرعی از قرآن
۴۳	الف: مبانی کلامی استنباط از قرآن
۴۹	ب: شروط استنباط صحیح از قرآن
۵۳	جمع بندی

فصل سوم: مبانی و شیوه های استنباط احکام شرعی از قصص قرآن

۵۶	مقدمه
۵۶	گفتار اول: مبانی نظری استنباط احکام شرعی از آیات قصص
۵۶	الف: توانایی عقل انسان در فهم قرآن
۵۸	ب: هدفمندی داستان های قرآن
۶۴	ج: حقیقت واحد همه ی ادیان آسمانی

د: عدم نسخ احکام شریعت های قبل از اسلام	۶۷
گفتار دوم: شبهات و ایرادات وارد شده به استنباط احکام فقهی	۷۱
الف: متشابه بودن آیات قصص	۷۱
ب: تردید در مشروعیت بعضی از آیات برای پیشینیان	۷۵
ج: عدم نیاز به آیات قصص در استنباط احکام	۷۶
د: در مقام بیان حکم نبودن آیات قصص	۷۸
جمع بندی	۸۰

فصل چهارم: بررسی آیات قصص

مقدمه	۸۲
گفتار اول: عبادات	۸۲
الف: وجوب نیت در عبادات	۸۲
ب: استحباب طهارت در هنگام ورود به شهر مکه	۸۳
ج: استحباب نماز جماعت برای بانوان	۸۴
گفتار دوم: عقود و ایقاعات	۸۴
الف: جواز نکاح قبل از پرداخت مهریه	۸۴
ب: جواز اجاره	۸۵
ج: جواز وکالت	۸۶
د: جواز جعاله	۸۶
ه: به منزله کلام بودن اشاره	۸۷
گفتار سوم: احکام متفرقه	۸۷
الف: باطل بودن امامت و رهبری ظالمین	۸۷
ب: جواز پذیرفتن مسئولیت در نظام های سیاسی باطل	۸۸
ج: تخفیف مجازات مجرم ناتوان	۸۸
د: جواز قرعه در اسلام	۸۹
ه: استحباب خوردن خرما برای زنی که زایمان کرده	۸۹

مقدمه

در اسلام مهم‌ترین منبع استنباط احکام، قرآن است. ولی متأسفانه از همه ظرفیت‌های این کتاب عظیم استفاده نشده است به‌ویژه اینکه استفاده‌ی فقهی از آیات قصص بسیار کم‌رنگ بوده است. از این رو در این تحقیق که به صورت توصیفی تحلیلی با روش کتاب‌خانه‌ای صورت گرفته سعی بر این است که به استنباط احکام فقهی از قصص قرآن پرداخته شود. تا اینکه توفیق یابیم در توسعه بهره‌گیری از ظرفیت‌های قرآن کریم قدمی برداریم.

در ابتدا نظری کوتاه به استنباط احکام از ادله اربعه انداخته و سپس به اصول و شرایط استنباط صحیح از قرآن به طور عام پرداخته و بعد از آن به اصول استنباط از آیات قصص به طور خاص می‌پردازیم.

برای استنباط از آیات قصص قبل از هر چیز مبانی کلامی این استنباط بررسی می‌شود تا بتوانیم به شبهات و اشکالاتی که به استنباط احکام فقهی از قصص شده است جواب دهیم، از جمله این مبانی این است که عقل انسان توانایی درک آیات قرآن را دارد و همه ادیان طبق آیات صریح قرآن حقیقتی واحد هستند و قرآن تصدیق‌کننده‌ی شرایع پیشین است و با بعثت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله همه احکام شرایع گذشته نسخ نشده بلکه بعضی از احکام که در قرآن آمده است و تائید و امضاء شده است هم چنان به حکم خود باقی هستند.

از آنجاکه آیات قصص به صورت انشایی نیستند تا به طور صریح حکم فقهی از آن‌ها استنباط شود، بلکه دلالتشان به صورت تبعی است لازم است انواع دلالت‌ها بیان شوند تا بتوانیم براساس این دلالت‌ها حکم شرعی را از آیات قصص استنباط کنیم. در نهایت به نمونه‌هایی از احکام شرعی از جمله: جواز نکاح قبل از پرداخت مهریه، ابطال امامت و رهبری ظالمین و سفیهان، جواز پذیرفتن مسئولیت در نظام‌های سیاسی باطل، تخفیف کیفر مجرم ناتوان، مشروعیت قرعه در اسلام، جواز تقیه، اطلاق اسم فرزند بر دخترزاده جواز ولایت و مسئولیت‌های دولتی برای زنان و... که برای اثبات آن‌ها می‌توان از آیات قصص بهره برد را بیان می‌کنیم.